12.10.2020

Asia: Eurooppalainen ilmastolaki (U 11/2020 vp) ja EU:n uusi ilmastotavoite 2030 (E 118/2020 vp)

## 1. Keskeiset huomiot

Sitra kiittää mahdollisuudesta lausua eurooppalaisesta ilmastolaista sekä EU:n uudesta ilmastotavoitteesta vuodelle 2030.

Sitran lausunnon keskeiset huomiot on koottu alle.

- Eurooppalainen ilmastolaki on merkittävä avaus: se tukee Euroopan unionin ekologista jälleenrakennusta ja talouden saattamista kestävälle uralle.
- Pariisin sopimuksen näkökulmasta EU:n 2030-päästötavoitteen olisi hyvä olla vähintään 65 prosenttia. Päivitetty tavoite edellyttää EU:n energialainsäädännön avaamista ja päivittämistä.
- Ilmastoneutraalius tulisi saavuttaa EU:n alueella jo vuoteen 2040 mennessä.
- EU:n ilmastotavoitteiden kunnianhimon tulisi Pariisin sopimuksen mukaisesti kasvaa ajan myötä ja ilmastoneutraaliuden edistymistä tulisi tarkastella viiden vuoden välein.
- Kansainvälisen ilmastopolitiikan mannerlaatat ovat liikkeessä: Kiinan ilmoitus hiilineutraaliustavoitteesta vuodelle 2060 luo puhtaille ratkaisuille valtavat markkinat.
- Siirtymällä hiilineutraaliin kiertotalouteen EU voi nopeuttaa päästövähennyksiä jo kuluvalla vuosikymmenellä.

## 2. Sitran lausunto

Suomi ja maailma kamppailevat globaalin terveyskriisin keskellä. Samaan aikaan ilmaston kuumeneminen[1] ja luontokato[2] etenevät huolestuttavaa vauhtia. **Eurooppalainen ilmastolaki on komissiolta merkittävä avaus**, joka osaltaan tukee Euroopan unionin ekologista jälleenrakennusta ja talouden saattamista kestävämmälle uralle.

Sitra näkee eurooppalaisen ilmastolain vahvistamisen tärkeänä ja kannattaa lukuisia komission esityksen elementtejä, kuten eurooppalaisen ilmastolain oikeudellista sitovuutta; kaikkien EU:n lakiesitysten tuomista linjaan ilmastoneutraaliuden kanssa; sekä tieteeseen pohjautuvaa ja säännöllistä ilmastotavoitteiden päivittämistä. Laissa tulisi määritellä EU:n hiilinielujen tavoiteltu taso.

### Päivittyvä päästöpolku vie linjaan Pariisin ilmastosopimuksen kanssa

Sitra yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan kaikkien jäsenvaltioiden tulee pyrkiä ilmastoneutraaliuteen viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Sitra kuitenkin painottaa, että **ilmastoneutraalius tulisi saavuttaa EU:n alueella jo vuoteen**

[1] IPCC (2018): Global Warming of 1.5°C. Summary for Policymakers.
[2] CBD (2020): Biodiversity Outlook 5. Sivut 164–167.

12.10.2020

**2040 mennessä**[3]. Ilmastoneutraalius tulee määritellä ilmastolaissa selkeästi ja saavuttaa EU:n sisäisin toimin.

Tavoitteita asettaessa **keskeisessä roolissa tulee olla paras saatavilla oleva ja uusin tieteellinen tieto**, mukaan lukien hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) tuoreimmat raportit.

Valtioneuvoston tapaan Sitra katsoo, että EU:n ilmastotavoitteiden kunnianhimon tulee Pariisin sopimuksen mukaisesti kasvaa ajan myötä. Samoin ilmastoneutraaliuden edistymistä tulee tarkastella viiden vuoden välein Pariisin sopimuksen mukaisessa aikataulussa. Sitra kannattaa tarvittavien välitavoitteiden asettamista ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi, sekä **niiden toteutumisen ja riittävyyden tarkastelua tieteellisen tiedon pohjalta sekä tarvittaessa tavoitteen tiukentamista viiden vuoden välein.** Ilmastoneutraaliuden saavuttamisen jälkeen unionin ilmastovaikutuksen tulee olla positiivinen.

Kunnianhimoisten päästövähennystavoitteiden lisäksi Sitra kannattaa niiden mukaisten päästöbudjettien määrittämistä ja käyttöönottoa Euroopan unionissa. Sitra katsoo, että mahdollisia päästöbudjetteja asetettaessa on varmistettava, että siirtymä kohti ilmastoneutraaliutta tapahtuu ensisijaisesti kasvihuonekaasupäästöjä vähentämällä.

Sitra suhtautuu varauksella kansainvälisten joustojen käyttöön EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Joustoja tulisi hyödyntää vain siinä tapauksessa, että ne johtavat todennetusti globaalien kokonaispäästöjen vähenemiseen (*overall mitigation in global emissions*, OMGE).

## Uusi ilmastotavoite vuodelle 2030 on kauan kaivattu avaus

Sitran näkemyksen mukaan komission esitys EU:n vuoden 2030 päästötavoitteen nostosta vähintään 55 prosenttiin on kiitettävä askel oikeaan suuntaan. Sitra kannattaa valtioneuvoston tapaan komission esitystä siitä, että korotettu tavoite vuodelle 2030 sisällytetään ilmastolakiin ja tavoite asetetaan oikeudellisesti sitovaksi velvoitteeksi. **Sitra kuitenkin huomauttaa, että tehdäkseen reilun osuutensa ilmastokriisin ratkaisemisesta unionin pitäisi leikata päästöjä vielä enemmän ja nopeammin**[4]. Euroopan parlamentti äänesti 7.10.2020 istunnossaan 60 prosentin päästövähennystavoitteen puolesta, ja Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen näkökulmasta päästövähennyksen olisi hyvä olla suurempi, vähintään 65 prosenttia [5].

---

[3] Suomen ilmastopaneeli (2019) on haarukoinut EU:n hiilineutraaliusvuotta oikeudenmukaisuuteen, maksukykyyn ja historialliseen vastuuseen perustuvalla lähestymistavalla. Analyysin perusteella Euroopan unionin tulisi saavuttaa hiilineutraalius jo 2030-luvun kuluessa. Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin IPCC:n 1,5 asteen erikoisraportin (2018) mukaan maapallon keskilämpötilan nousu on mahdollista rajata 50 prosentin todennäköisyydellä 1,5 asteeseen, jos globaalit päästöt saadaan nollaan vuoteen 2050 mennessä. Todennäköisyyttä voidaan kasvattaa 66 prosenttiin ajamalla globaalit päästöt alas vuoteen 2040 mennessä. EU:n osuuden päästövähennyksistä tulisi olla globaalia keskitasoa korkeampi.

[4] Sitra (2016): Suomi ei yllä Pariisin ilmastotavoitteisiin nykyisillä päästösitoumuksilla; Climate Analytics (2016): What does the Paris Agreement mean for Finland and the European Union?

[5] Sitran vuonna 2016 Climate Analyticsillä teettämässä selvityksessä EU:n oikeudenmukaiseksi päästövähennystavoitteeksi määritettiin vuodelle 2030 keskimäärin 75 % (koko haarukka: 49–105 %) ja vuodelle 2050 keskimäärin 164 % (86–216 %). YK:n ympäristöohjelma arvioi vuonna 2019, että maapallon keskilämpötilan nousun rajaaminen 1,5 asteeseen vaatisi globaalien päästöjen leikkaamista keskimäärin 7,6 % vuosittain välillä 2020–2030. EU:n osalta tämä tarkoittaa noin 68 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä.

12.10.2020

Sitra painottaa, että **uusi 2030-tavoite tulee saavuttaa EU:n sisäisiä päästöjä vähentämällä**[6]. Tavoitteen muuttaminen päästöt ja nielut sisältäväksi nettotavoitteeksi vaatisi tavoitteen kiristämistä suunnitellusta, jotta päätös ei heikentäisi EU:n ilmastopolitiikan kunnianhimoa ja uskottavuutta sekä jäsenmaissa että kansainvälisesti.[7]. Sitra yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan päästövähennysten lisäksi on tavoiteltava maankäyttösektorin nielun ylläpitoa ja kasvua.

Komission esityksen merkittävänä puutteena voidaan pitää sitä, ettei se nykyisellään mahdollista vuoden 2030 päästötavoitteen vahvistamista kuluvalla vuosikymmenellä. Pariisin ilmastokokouksessa valtiot sopivat päivittävänsä päästösitoumukset vuoden 2020 aikana ja jälleen vuonna 2025. Tavoitteiden riittävyyttä arvioidaan viiden vuoden välein vuodesta 2023 lähtien. Myös Euroopan unionin **päästöpolun tarkastamisen tulisi olla mahdollista jo 2020-luvulla.**

## Energialainsäädännön uudistaminen on kannattavaa ja mahdollista

Päivitetty 2030-tavoite edellyttää EU:n energialainsäädännön avaamista ja uudistamista. Emme siten jaa valtioneuvoston varauksellista kantaa asiaan.

EU:n laajuinen vähintään 55 tai 60 prosentin tavoite edellyttää myös EU:n päästökaupalle asetetun tavoitteen kiristämistä[8]. Keskeistä päästökaupan onnistuneessa vahvistamisessa on laajan ja toimivaksi arvioidun keinovalikoiman käyttö. Sitra yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan päästökauppaa voidaan vahvistaa päästökaton kertaluonteisella alentamisella rakenteellisen ylijäämän poistamiseksi, lineaarista päästövähennyskerrointa kiristämällä sekä vahvistamalla markkinavakausvarantoa, mukaan lukien sen sisäänsiirto-osuuden ylläpitämisellä korkeammalla tasolla vuoden 2023 jälkeen.

Lisäksi edelläkävijämaiden ryhmän tulisi näyttää esimerkkiä järjestelmän vahvistamisessa ja ottaa käyttöön päästöoikeuden minimihinta. Maiden tulisi samaan aikaan mitätöidä vapaaehtoisesti huutokaupattavia päästöoikeuksia, jotta kansalliset päätökset esimerkiksi hiilivoiman alasajosta eivät lisäisi päästöoikeuksien ylitarjontaa markkinoilla. Sitran teettämässä selvityksessä[9] tarkasteltujen muiden uudistusten, kuten päästökaupan laajentamisen liikenteeseen ja erillislämmitykseen, ei katsottu johtavan merkittäviin päästövähennyksiin.

## EU:n ilmastojohtajuudella on merkitystä unionin ulkopuolella

Valtioneuvoston tapaan Sitra pitää tärkeänä, että EU tekee päätöksen vuoden 2030 tavoitteen nostosta mahdollisimman pian, jotta korotettu tavoite voidaan ilmoittaa EU:n uutena sitoumuksena Pariisin sopimuksen mukaisesti sopimuksen sihteeristölle vuoden 2020 aikana.

---

[6] Euroopan parlamentti asettui 7.10.2020 tukemaan kantaa, jonka mukaan vuoden 2030-tavoitteen ei tule sisältää nieluja: *The Union's 2030 target for climate shall be an emissions reduction of 60 % compared to 1990.*

[7] Jo unionin nykyisillä toimilla arvioidaan saavutettavan 48 prosentin päästövähennys. Ks. esim. Climate Action Tracker (2020): Current Policy Projections for the European Union.

[8] Sitran (2019) selvityksen mukaan tilanteessa, jossa päästövähennystavoite on 55 prosenttia, päästökaupan piirin kuuluvien päästöjen tulisi nykyiseen 43 prosenttiin verrattuna vähentyä 61 prosentilla vuoden 2005 tasosta. Jos tavoite nostetaan 60 prosenttiin, päästökaupan piirin kuuluvien päästöjen tulisi vähentyä 65 prosentilla vuoden 2005 tasosta. Komissio on sitoutunut antamaan päästökaupan uudistamista koskevan lainsäädäntöehdotuksen kesällä 2021

[9] Sitra (2019): The role of the EU ETS in increasing EU climate ambition: Assessment of policy options.

12.10.2020

EU:n johtoasema kansainvälisessä ilmastopolitiikassa on kantanut hedelmää. Kiina ilmoitti YK:n yleiskokouksessa syyskuussa 2020 tavoittelevansa hiilineutraaliutta vuoteen 2060 mennessä. Yhdysvaltojen marraskuisten presidentinvaalien tulos puolestaan ratkaisee, palaako maa Pariisin ilmastosopimuksen aktiiviseksi neuvotteluosapuoleksi jo tämän vuoden puolella.

**Siirtymällä hiilineutraaliin kiertotalouteen EU voi nopeuttaa päästövähennyksiä jo kuluvalla vuosikymmenellä**. Sekä Suomen että Euroopan unionin tulee hyödyntää kiertotalouden potentiaali täysimääräisesti. Tämä tukee samaan aikaan sekä eurooppalaisen ilmastolain tavoitteiden saavuttamista että taloutta ja kilpailukykyä.

Helsingissä 12.10.2020,

Mari Pantsar

Mari Pantsar
Johtaja
Hiilineutraali kiertotalous

*Sitran visiona on Suomi, joka menestyy kestävän hyvinvoinnin edelläkävijänä sosiaalisessa, taloudellisessa ja ekologisessa ulottuvuudessa. Suomen menestys tulevaisuudessa riippuu keskeisesti kyvystämme vastata sekä globaalin talouden että ilmasto- ja kestävyyskriisin haasteisiin. Menestyminen edellyttää yhteiskunnan uudistumiskykyä ja -halua. Hiilineutraali kiertotalous rakentaa yhteiskuntaa, jossa hyvinvointi ei perustu ylikulutukseen tai fossiilisiin polttoaineisiin.*